

21 027

Wijziging van de artikelen 250, 250bis en 250ter van het Wetboek van strafrecht

MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 27 oktober 1992

Met grote belangstelling heb ik kennis genomen van de opmerkingen en de vragen van de leden van de fracties van het CDA, de PvdA, de VVD, D66 en de SGP in het voorlopig verslag. Ik hoop dat met de beantwoording van het voorlopig verslag uitzicht bestaat op een spoedige gecombineerde behandeling van het onderhavige wetsvoorstel en het reeds aanhangige voorstel van wet Afschaffing van de bijkomende straf van plaatsing in een rijkswerkinrichting en in verband daarmee vervallenverklaring van enige bepalingen in het Wetboek van Strafrecht benevens wijziging van artikel 250bis Wetboek van Strafrecht (w.o. 18 202).

De leden van de CDA-fractie brachten naar voren dat een belangrijke doelstelling van het onderhavige wetsvoorstel is gelegen in het feit dat daardoor een betere bescherming van de zich in een kwetsbare positie bevindende prostituée mogelijk zou worden. Deze leden wezen er evenwel op dat een aantal organisaties die de belangen van prostituées behartigen en een organisatie die relaxbedrijven vertegenwoordigt – de Mr A. de Graaff Stichting, de Stichting tegen Vrouwenhandel en De Rode Draad onderscheidenlijk de Vereniging Exploitanten Relaxbedrijven – blijkens publicaties weinig enthousiasme kunnen opbrengen voor het thans voorgestelde regime.

Het onderhavige wetsvoorstel heeft drie belangrijke hoofddoelstellingen. In de eerste plaats is de voorgestelde wetgeving gericht op een krachtiger en effectievere bestrijding van mensenhandel en gedwongen prostitutie. In de tweede plaats voorziet het voorgestelde stelsel in beheersing en regulering van de zijde van de overheid van de exploitatie van bordelen. In de derde plaats beoogt het wetsvoorstel daarmee bij te dragen tot een betere bescherming van de kwetsbare positie van prostitué(e)s. Anders dan de genoemde organisaties ben ik van oordeel dat met het thans voorliggende wetsvoorstel en het reeds aanhangige wetsvoorstel deze doeleinden ook daadwerkelijk kunnen worden verwezenlijkt.

De leden van de CDA-fractie vroegen of er gegevens voorhanden zijn waaruit bij benadering kan worden afgeleid hoe groot het aandeel van

* De vorige stukken inzake dit wetsvoorstel zijn verschenen onder de nrs. 296 en 296a, vergaderjaar 1991–1992.

prostituées binnen de totale groep van prostituées is voor wier arbeid hier te lande een tewerkstellingsvergunning als bedoeld in de Wet arbeid buitenlandse werknemers (Wabw) is vereist.

Zoals bekend vindt er geen registratie van prostituées plaats. Exacte gegevens zijn derhalve niet voorhanden. Volgens ruwe schattingen van de gemeentepolitiekorpsen van de vier grote steden zou 40% tot 60% van de prostituées een tewerkstellingsvergunning op grond van de Wabw behoeven.

De aan het woord zijnde leden vroegen om enige informatie over een in 1991 in Nederland gehouden internationaal seminar over vrouwenhandel.

Op 4 en 5 juli 1991 heeft te Amsterdam een Europese werkconferentie over vrouwenhandel plaatsgevonden. Het belangrijkste resultaat van de Conferentie is geweest de oprichting van het Europees Netwerk tegen Vrouwenhandel. Dit netwerk moet de strijd tegen vrouwenhandel van niet-gouvernementele organisaties op Europees niveau gaan ontwikkelen en coördineren. Daarnaast vermeld ik dat onder auspiciën van de Raad van Europa van 25 tot en met 27 september 1991 te Straatsburg een seminar heeft plaats gehad «on action against traffic in women and forced prostitution as violations of human rights and human dignity». Vrouwenhandel en gedwongen prostitutie zijn een internationaal verschijnsel. Ik acht het daarom van groot belang dat op Europees niveau initiatieven worden ontwikkeld die in internationaal verband kunnen bijdragen tot een krachtiger en effectiever bestrijding hiervan. Ik zal het verslag van de Europese werkconferentie en de conclusies van de «general rapporteur» van genoemd seminar ter kennisneming van de leden van de Eerste Kamer met deze memorie meezenden.¹

De leden van de CDA-fractie waren van mening dat de in het voorgestelde artikel 250bis, eerste lid, aanhef en de onderdelen 1 en 2, neergelegde systematiek niet zonder bedenkingen is. Zij vroegen of deze methodiek elders in de wetgeving voorkomt.

Het voorgestelde stelsel geeft de gemeenten de mogelijkheid een bepaald beleid ten aanzien van exploitatie van prostitutie te voeren. In het eerste onderdeel wordt buiten twijfel gesteld dat een gemeente beroepsmatige exploitatie van prostitutie bij verordening kan verbieden. Handelen in strijd met dit verbod levert een misdrijf op. In het tweede onderdeel wordt rekening gehouden met gemeentelijke regulering van de exploitatie van prostitutie door middel van het voeren van een gemeentelijk vergunningenbeleid. Handelen zonder vergunning levert eveneens een misdrijf op. In de derde plaats houdt het voorstel impliciet rekening met de mogelijkheid dat gemeenten ook kunnen afzien van nadere specifieke regelgeving op dit punt. Dan zal er sprake zijn van opheffing van het bordeelverbod zonder nadere regulering.

De mogelijkheid voor een dergelijke gedifferentieerde beleidsvoering is wenselijk in verband met een verscheiden situatie ter plaatse. Deze differentiatie zou ook bestaan zonder de thans voorgestelde bepaling. Dan zou een bij gemeentelijke verordening verboden exploitatie van prostitutie dan wel exploitatie zonder vergunning een overtreding opleveren. Ik ben van oordeel dat de strafmaxima van het gemeentelijke verordeningstrafrecht ontoereikend zijn voor een goede en effectieve bestrijding van ongewenste exploitatie van prostitutie.

Ons strafrechtelijk stelsel voorziet in een verscheiden gemeentelijk verordeningstrafrecht. Naar mijn oordeel is een gedifferentieerd stelsel waarin een gedraging die ingevolge een gemeentelijke verordening

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt onder nummer 109312.

verboden is, niet een overtreding, doch op grond van een bepaling in het Wetboek van Strafrecht een misdrijf oplevert, aanvaardbaar. De omstandigheid dat de thans voorgestelde methodiek dat het van nadere regelgeving afhangt of een gedraging al dan niet een misdrijf oplevert, slechts in een enkel geval in de strafwetgeving voorkomt, doet daaraan niet af.

De leden van de CDA-fractie hadden de indruk dat er tengevolge van de hiervoor genoemde methodiek allerlei ongerijmde verschillen zullen optreden buiten het strafrecht. Zij wezen erop dat zij in de schriftelijke stukkenwisseling inzake wetsvoorstel 18 202 hadden aangegeven welke voor het bedrijfsleven beschikbare voorzieningen beschikbaar zouden kunnen komen voor de exploitanten en souteneurs bij opheffing van de strafbaarheid van hun handelingen. Als een van de denkbare voorbeelden ten aanzien van bepaalde faciliteiten, subsidies, vrijstellingen en vergunningen noemden zij dat voor de vraag of een zoon van een exploitant van een sexinrichting in aanmerking komt voor vrijstelling van militaire dienst, relevant is de vraag of het desbetreffende bordeel is gevestigd in een gemeente waar zulks bij gemeentelijke verordening is verboden.

In de nota naar aanleiding van het verslag inzake wetsvoorstel 18 202 (Eerste Kamer, 1990-1991, 18 202, nr. 116, p. 2 en 3) is nog eens uiteengezet welke gevolgen opheffing van het verbod van exploitatie van prostitutie en nadere regulering daarvan kunnen hebben voor het beleid van de overheid ten aanzien van voor het bedrijfsleven beschikbare voorzieningen. Ik moge daarnaar verwijzen.

Consequentie van een gedifferentieerd gemeentelijk beleid is dat het mede van gemeentelijke regelgeving afhangt of, en zo ja, welke voorzieningen in dezen beschikbaar komen. Ik heb hiervoor reeds naar voren gebracht dat differentiatie ook zou optreden en deswege de verschillen waarop de aan het woord zijnde leden doelden, ook zouden kunnen ontstaan zonder het thans in artikel 250bis, eerste lid, onderdelen 1 en 2, neergelegde stelsel.

De leden van de CDA-fractie hadden er met waardering kennis van genomen dat ik bij de mondelinge behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer heb benadrukt dat de voorgestelde wijziging van de desbetreffende bepaling in het Wetboek van Strafrecht niet mag leiden tot het misverstand dat daarmee de wetgever tot uitdrukking zou hebben gebracht dat het bordeelhouderschap als een normale economische activiteit zou moeten worden aangemerkt. Voor deze leden stond vast dat, indien men een in de strafwetgeving neergelegde norm wil verwijderen omdat de rechtsgevolgen strafrechtelijk niet te handhaven zijn, een en ander onverlet laat de noodzaak c.q. wenselijkheid om na te denken en te bezien of wellicht op andere niet strafrechtelijke wijze het oordeel over bordeelhouderschap of souteneurschap als moreel verwerpelijke activiteit kan worden gehandhaafd, een en ander in het licht van een aantal daarmee beoogde c.q. daarover te vermijden rechtsgevolgen. Naar hun indruk was er onvoldoende nagedacht over de rechtsgevolgen van de in wetsvoorstel 18 202 voorgestelde wijziging voor terreinen buiten het strafrecht en de wijze waarop eventuele ongewenste consequenties door aangepaste regelgeving op die andere terreinen kunnen worden voorkomen. Als voorbeeld van deze problematiek wezen zij op het in artikel 250bis, eerste lid, onderdeel 3, gedane voorstel. Zij hadden met waardering van deze bepaling kennis genomen.

In dit verband vroegen de leden naar aanleiding van een gedeelte van mijn betoog bij de behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer (Handelingen II, 21 mei 1992, 81-5001, middenkolom) of na

invoering van het voorgestelde regime de arbeidsvoorzieningsorganisaties in beginsel open zullen staan voor arbeidsbemiddeling ten aanzien van werknemers in bordelen en of ik een dergelijke vorm van overheidsbemoeiing gewenst c.q. aanvaardbaar acht.

Ik beschouw het houden van een bordeel niet als een normale uitoefening van beroep of bedrijf. Ik acht arbeidsbemiddeling van de zijde van de overheid dan ook niet wenselijk. Zoals ik heb reeds heb opgemerkt in de nota naar aanleiding van het verslag inzake wetsvoorstel 18 202 (t.a.p., p. 2) beschouwen de arbeidsbureaus die belast zijn met de uitvoering van regelingen inzake werkgelegenheidsbevordering, het verrichten van arbeid in een sexinrichting niet als passende arbeid voor werkzoekenden. Deze opvatting zal niet worden gewijzigd, indien het bordeelverbod wordt opgeheven.

De leden van de fractie van de PvdA konden zich in het oorspronkelijke voorstel vrijwel geheel vinden. De daarin later aangebrachte wijzigingen, zoals die met betrekking tot minderjarigen, achtten zij een duidelijke verbetering. De bij tweede nota van wijziging aangebrachte wijzigingen riepen bij hen verschillende vragen op.

Het was de leden van de fractie van de PvdA niet duidelijk op grond van welke verdragsrechtelijke verplichting het begrip «aanwerven» in het voorgestelde artikel 250ter, eerste lid, is opgenomen. Indien Nederland nog altijd – anders dan de indruk van deze leden was – als gebonden aan het Verdrag van 11 oktober 1933 beschouwd zou moeten worden, vroegen deze leden zich af of er dan geen aanleiding bestaat om tot opzegging van dit verdrag over te gaan, nu dit verdrag door het ontbreken van het element van onvrijwilligheid in het «aanwerven» niet verenigbaar is met het Nederlandse strafrechtelijke beleid ter zake.

De leden van de fractie van de VVD sloten zich bij bovenstaande vragen aan.

De desbetreffende verdragsrechtelijke verplichting vloeit voort uit het Internationaal Verdrag van Genève van 11 oktober 1933, (Stb. 1935, 598) nopens de bestrijding van de handel in meerderjarige vrouwen, bekrachtigd op 20 september 1935, voor Nederland in werking getreden op 19 november 1935. Bij dit verdrag werden de verdragen van Parijs van 4 mei 1910 (Stb 1912, 355) en van Genève van 30 september 1921 (Stb. 1923, 526) aangevuld met een verplichting om straf te bedreigen tegen ieder die ter voldoening van een anders lusten een meerderjarige vrouw of meisje, zelfs met haar goedvinden, met het oog op het plegen van ontucht in een ander land heeft aangeworven, medegenomen of ontvoerd, zelfs wanneer de verschillende handelingen die de bestanddelen van het strafbare feit uitmaken, in verschillende landen zijn gepleegd. Bij het Protocol van New York van 12 november 1947 (Stb. 1949, J 188) werd het Volkenbondsverdrag van 1933 omgezet in een verdrag, gesloten in het kader van de Verenigde Naties. Ten aanzien van de landen die het Verdrag van 2 december 1949 tot bestrijding van de handel in mensen en de exploitatie van prostitutie – welk verdrag de desbetreffende oude verdragen heeft vervangen – niet hebben geratificeerd, gelden de voornoemde verdragen van Genève.

De in artikel 250ter, eerste lid, onderdeel 2, neergelegde bepaling heeft een nuttige aanvullende betekenis naast de overige strafbepalingen in dit artikellid. Wanneer de in het eerste onderdeel genoemde strafbare feiten moeilijk bewezen kunnen worden, kan strafrechtelijk optreden tegen vrouwenhandel subsidiair worden gegrond op het tweede onderdeel.

Uit een oogpunt van het Nederlandse strafrechtelijke beleid ten aanzien van vrouwenhandel en gedwongen exploitatie van vrouwen is er derhalve geen aanleiding om het Verdrag van Genève van 1933 op te zeggen.

De leden van de fractie van de PvdA hadden twijfels over het in artikel 250bis, eerste lid, onderdelen 1 en 2, voorgestelde stelsel. Zij vroegen of beantwoording van de vraag wat een misdrijf is, niet steeds en uitsluitend aan de strafwetgever voorbehouden behoort te zijn. Er zou naar hun oordeel voldoende reden zijn geweest dit voorstel voor advies aan de Raad van State voor te leggen.

Zij vroegen zich voorts af of een gemeente zich niet buiten «de huishouding van de gemeente» begeeft, wanneer zij de exploitatie van prostitutie bij verordening verbiedt en daaraan een moreel oordeel over die exploitatie ten grondslag legt. In dat laatste geval zouden deze bepalingen naar hun mening nog ernstiger afbreuk doen aan de eenheid van rechtspleging.

De leden van de fractie van de PvdA hechtten eraan, te verklaren dat zij zich nog steeds in grote lijnen kunnen vinden in de beschouwingen die mijn ambtsvoorganger en ik hebben gegeven in antwoord op vragen van de CDA-fractie van de Eerste Kamer, in het kader van de behandeling van wetsvoorstel 18 202.

De leden van de fractie van de VVD sloten zich bij bovenstaande vragen aan.

In aanvulling op hetgeen ik reeds in antwoord op de desbetreffende vragen van de CDA-fractie naar voren heb gebracht, merk ik nog het volgende op. In artikel 250bis, eerste lid, wordt als misdrijf strafbaar gesteld de exploitatie van prostitutie, wanneer zulks bij gemeentelijke verordening is verboden dan wel wanneer zulks geschiedt zonder de bij gemeentelijke verordening daarvoor vereiste vergunning. Ter verzekering van de naleving van gemeentelijke regelgeving acht ik het noodzakelijk dat deze regelgeving van toereikende sancties wordt voorzien. Gevreesd moet immers worden dat het strafstelsel, gebaseerd op gemeentelijke verordeningen, ten overstaan van de exploitatie van prostitutie en de winsten die daarbij worden behaald, niet effectief zou zijn.

Het is de strafwetgever die aan gemeentelijke regelgeving ten aanzien van de exploitatie van prostitutie de consequenties verbindt die nodig zijn voor een effectief optreden tegen exploitatie van prostitutie in strijd met een wettelijk voorschrift.

Voorts wijs ik erop dat met het als misdrijf strafbaar te stellen van verboden exploitatie van prostitutie uniformering van sanctionering kan worden verwezenlijkt en een betere relatie kan worden gelegd met de sancties in de overige zedendelicten.

Ik ben van oordeel dat de beslissing om dit voorstel niet aan de Raad van State voor te leggen de uitkomst is geweest van een goede afweging. Het voorstel houdt, vergeleken bij het oorspronkelijke voorstel, waarbij de sanctionering aan de gemeente was overgelaten, niet een zodanig ingrijpende wijziging in dat advisering door de Raad van State geboden was. Bij deze beslissing heeft ook nog een rol gespeeld het belang, gelegen in een goede voortgang van de behandeling van het wetsvoorstel.

Ik meen dat het binnen de gemeentelijke autonomie ligt dat een gemeente beschikt over de bevoegdheid om – met goed zicht op de lokale situatie – te beslissen of, en zo ja, op welke wijze zij bij verordening regulerend wenst op te treden tegen exploitatie van prostitutie. Ik zie niet in hoe de mogelijkheid van het voeren van een gedifferentieerd

gemeentelijk beleid in dezen afbreuk doet aan de eenheid van rechtspleging.

De leden van de fractie van de VVD begrepen niet goed wat ik tijdens de mondelinge behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer bedoelde te zeggen over het kenmerk van het onderhavige wetsvoorstel. Het ontging hun geheel hoe «opheffing van het bordeelverbod» iets anders zou betekenen dan «legalisering».

Het onderhavige wetsvoorstel heeft onder meer tot strekking om de gemeenten het instrumentarium te geven om tot een effectief optreden te komen ten aanzien van het bordeelwezen. Het voorstel voorziet in beheersing en regulering van de exploitatie van prostitutie. Het kanaliseert een verschijnsel dat de strafwet weliswaar absoluut verbiedt, maar welk verbod in feite niet wordt gehandhaafd. Door beëindiging van de situatie waarin het bordeelwezen over de gehele linie, zonder onderscheid naar plaats en omstandigheden, strafbaar is gesteld, wordt het mogelijk meer greep te krijgen op de situatie waarin het bordeelwezen geen aanleiding geeft tot strafrechtelijk optreden. Zulks opent de mogelijkheid om langs bestuursrechtelijke weg bescherming te bieden aan de positie van prostituées. Het wetsvoorstel decriminaliseert daar waar zulks nuttig en nodig is in het kader van gemeentelijk beleid. Ik duid het wetsvoorstel niet aan als legalisatie van het bordeelwezen en evenmin als het tegendeel daarvan, maar als een decentralisatie van het bepalen van de voorwaarden waaronder de exploitatie van sexinrichtingen kan worden aanvaard. Het wetsvoorstel heeft derhalve niet als algemene strekking om het bordeelwezen tot een normale bedrijfsactiviteit te verklaren.

De leden van de fractie van de VVD vroegen verder of het effect van het voorgestelde artikel 250, eerste lid, onderdeel 3, niet zal zijn dat een groot illegaal circuit ontstaat, dat zo groot is dat gedogen de enige reactie van de overheid zal zijn, waardoor het praktische effect van de beide wetsvoorstellen, ten minste wat het bordeelverbod betreft, het nulpunt zal naderen. Zij vroegen of de mening van de bewindslieden van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over deze bepaling is gevraagd.

Het in deze bepaling neergelegde absolute verbod van exploitatie van prostitutie ten aanzien van personen voor wier arbeid hier te lande een tewerkstellingsvergunning ingevolge de Wabw is vereist, berust op de overweging dat het toestaan en van overheidswege eraan meewerken dat personen, met name afkomstig uit ontwikkelingslanden, in een prostitutiebedrijf worden geëxploiteerd, niet aanvaardbaar is. Zulks zou immers het risico vergroten dat personen als slachtoffers van mensenhandel in een prostitutiebedrijf worden geëxploiteerd. Deze bepaling werpt een dam op tegen de praktijk van het internationale misbruik van mensen, in het bijzonder vrouwen, die verkeren in een economisch afhankelijke positie. Deze bepaling maakt tezamen met artikel 250bis, tweede en derde lid, en artikel 250ter een krachtiger en effectiever strafrechtelijk optreden mogelijk in de strijd tegen mensenhandel en gedwongen prostitutie in ruime zin.

Ik erken dat personen voor wier arbeid hier te lande een tewerkstellingsvergunning is vereist, feitelijk niet te beletten valt zich buiten dienstverband voor prostitutie beschikbaar te stellen. Voor zover deze personen hier verblijven zonder geldige verblijfstitel, dient er in het kader van het vreemdelingenbeleid in nauwe samenwerking tussen de betrokken diensten naar gestreefd te worden dit illegale circuit te reduceren. De voorgestelde bepaling laat er geen enkele twijfel over

bestaan dat de Nederlandse Staat geen medewerking verleent en zal verlenen aan het creëren van een situatie waarin het lijkt alsof er een arbeidsvergunningenbeleid moet worden gevoerd ten behoeve van het bordeelwezen in het algemeen en de exploitatie van prostituées in afhanke-lijke posities in het bijzonder.

De bewindslieden van Sociale Zaken en Werkgelegenheid stemmen in met de voorgestelde bepaling.

De leden van de VVD-fractie vroegen of met een terminologisch verschil tussen artikel 250bis, eerste lid («een beroep maakt»), en artikel 250bis, tweede lid («uit de opbrengst... te bevoordelen») een wezenlijk verschil in de delictsomschrijving is beoogd.

Het eerste lid heeft het oog op beroepsmatige exploitatie van prostitutie.

Het tweede lid ziet op het voordeel trekken uit prostitutie onder de aldaar omschreven omstandigheden, ongeacht of zulks geschiedt in de uitoefening van een beroep.

Er is dus een verschil in de onderscheiden delictsomschrijving.

De vraag van de leden van de VVD-fractie of ik de beide wetsvoorstellen 18 202 en 21 027 zo met elkaar verweven acht dat zij slechts tezamen tot wet kunnen worden verheven, beantwoord ik bevestigend.

Het antwoord op de vraag van de leden van de fractie van D66 of het wetsvoorstel ook door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is bekeken in verband met de mogelijke complicaties met betrekking tot de Wabw en in verband met emancipatoire aspecten luidt bevestigend.

De leden van de fractie van D66 hadden staatsrechtelijke en maatschappelijke bezwaren tegen het voorgestelde stelsel in artikel 250bis, eerste lid, onderdelen 1 en 2.

Ik ben hiervoor reeds ingegaan op de bezwaren die tegen dit voorstel zijn ingebracht. De beschikbaarheid van een toereikend strafrechtelijk instrumentarium en de mogelijkheid van een gedifferentieerde gemeentelijke regulering en beleidsvoering ten aanzien van het bordeelwezen zijn de overwegingen geweest die aan het voorstel ten grondslag liggen. Anders dan deze leden menen is de exploitatie van prostitutie niet zonder meer als misdrijf strafbaar gesteld. Dat is het geval, wanneer zulks bij gemeentelijke verordening is verboden dan wel exploitatie zonder de vereiste vergunning plaatsvindt.

Ik heb hiervoor reeds uiteengezet waarom advisering over de tweede nota van wijziging door de Raad van State naar mijn oordeel niet nodig was.

Ten slotte vroegen de leden van de fractie van D66 of het wetsvoorstel is bekeken op eventuele ongewenste bijeffecten, zoals discriminatie van prostituées uit culturele minderheden en de rechtsongelijkheid van illegale prostituées.

Bij de besluitvorming over het wetsvoorstel en de later daarin aangebrachte wijzigingen zijn eventuele ongewenste bijeffecten in ogenschouw genomen.

Ik ben van oordeel dat de doelstellingen van het wetsvoorstel een ongelijke behandeling van prostituées voor wier arbeid geen en prosti-

tuées (uit culturele minderheden) uit bepaalde landen voor wier arbeid wél een tewerkstellingsvergunning krachtens de Wabw is vereist, rechtvaardigt. Het wetsvoorstel is er niet op gericht aan illegaal verblijvende prostituées een legale status te verstrekken.

De leden van de SGP-fractie hadden met zeer gemengde gevoelens van het wetsvoorstel kennis genomen, aangezien zij sterk betwijfelden of met behulp van het onderhavige wetsvoorstel tezamen met wetsvoorstel 18 202 op de meest adequate wijze het kwaad van de prostitutie en het voordeel trekken daaruit kunnen worden tegengegaan.

Het onderhavige wetsvoorstel levert tezamen met wetsvoorstel 18 202 naar mijn overtuiging een adequate bijdrage aan de bestrijding van ongewenste vormen van prostitutie.

De leden van de SGP-fractie vroegen om een reactie op de brief van de Vereniging Exploitanten Relaxbedrijven in verband met de daarin geuite stelling dat zich spoedig na inwerkingtreding (opnieuw) een illegaal prostitutie circuit zal voordoen waarin voornamelijk vrouwen uit niet-EG landen werkzaam zullen zijn.

De leden van de VVD-fractie sloten zich bij deze vraag aan.

De Vereniging Exploitanten Relaxbedrijven bekijkt het onderhavige wetsvoorstel vanuit een andere optiek dan ik. Het wetsvoorstel is gericht op de bestrijding van vrouwenhandel en gedwongen exploitatie van prostitutie in ruime zin. Daarin past niet de legalisering van prostitutie door vrouwen uit niet-EG landen. Van de exploitant van een prostitutiebedrijf kan worden geëist dat hij geen illegaal in Nederland verblijvende prostitué(e)s in zijn bedrijf laat werken en evenmin prostitué(e)s die hier weliswaar (nog) legaal verblijven, maar voor wier arbeid een tewerkstellingsvergunning is vereist. Voor zover een illegaal circuit zou blijven bestaan of zou ontstaan, moet aller inspanning erop gericht zijn om dit ongewenste bijeffect te minimaliseren.

Op de verdere vragen van de leden van de SGP-fractie kan ik het volgende antwoorden.

Het begrip «mondige prostituée» is gebruikt tegenover het in artikel 250bis, tweede lid, onderdeel 2, en artikel 250ter, eerste lid, onderdeel 1, genoemde bestanddeel «misbruik van uit feitelijke verhoudingen voortvloeiend overwicht». Een uit een ontwikkelingsland afkomstig persoon of een aan verdovende middelen verslaafde verkeert meestal niet in een situatie waarin een onafhankelijke zelfstandige opstelling mogelijk is, vergelijkbaar met de opstelling van een mondige Nederlandse prostitué(e). Met het woord mondig of volwassen wordt bedoeld op een zekere rijpheid die de betrokkenen in staat stelt de gevolgen van zijn of haar handelen te overzien en zelfstandig beslissingen te nemen. Hierbij spelen elementen als (on)vrijwilligheid en financiële (on)afhankelijkheid een grote betekenis.

Er bestaat een nauwe relatie tussen de uitbuitingssituatie van buitenlandse vrouwen en hun afkomstig-zijn uit in het bijzonder derde-wereldlanden. Deze vrouwen verkeren in een economisch kwetsbare positie en lopen derhalve een verhoogd risico om te worden geworven dan wel ten gevolge van misbruik vanuit feitelijke verhoudingen voortvloeiend overwicht of misleiding naar Nederland te komen, teneinde – als slachtoffer van vrouwenhandel – werkzaam te zijn in het bordeelwezen.

Het voorliggende wetsvoorstel past goed in het advies «Menshandel» van de door de Minister van Buitenlandse Zaken ingestelde

Adviescommissie Mensenrechten Buitenlands beleid van april 1992. Mijn voornoemde ambtgenoot zal op korte termijn zijn standpunt over dit advies ter kennis van de Eerste en Tweede Kamer brengen.

Blijkens een aanschrijving van de Staatssecretaris van Financiën van 8 mei 1991 inzake heffing van omzetbelasting ten aanzien van prostitutie wordt het bedrijven van prostitutie per 1 januari 1992 in de heffing van omzetbelasting betrokken.

Het is niet aanvaardbaar dat na inwerkingtreding van de beide wetten een overheidsorgaan direct of indirect is betrokken bij de exploitatie van prostitutie.

De evaluatie van het vervolgingsbeleid ten aanzien van vrouwenhandel door het Pompe-instituut te Utrecht is op 15 juni 1992 van start gegaan. Voorzien is in een onderzoeksduur van 19 maanden. Het onderzoek verkeert thans nog in de oriënterende fase. Naar verwachting kan op korte termijn een aanvang worden gemaakt met dossieronderzoek bij de arrondissements- en ressortsparketten.

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin